

# Област Пазарджик

▶ Население (2015)	265 090
▶ Територия (кв.км)	4456,9
▶ Брой на населените места	117
▶ Дял на населението в градовете (%)	62,4



## Общ преглед

Пазарджик е една от областите с най-лоши показатели за условия на живот и социално включване, както и сред тези с най-неблагоприятен образователен профил на работната сила. Възстановяването на пазара на труда е съсредоточено между 2012 и 2014 г., като 2015 г. бележи минимално покачване на заетостта и спад на икономическата активност на населението. Инвестиционната дейност постепенно нараства, но остава под средната за страната. Нивото на местните данъци и такси е сравнително високо, а административното и инфраструктурното развитие е в унисон с общите тенденции. Възрастовата структура на населението е сравнително добра, но естественото и ме-

ханичното му движение вещае неизбежното ѝ влошаване в близко бъдеще. Образователната система постига ниски резултати, а културният живот се характеризира с малък интензитет. Капацитетът на болниците е относително висок, а осигуреността с лекари – около средната за страната, което обяснява и относително големия брой преминали болни през местните болници. Разкриваемостта на престъпленията е по-висока от средната за страната, а работата на съдебната система – относително бърза въпреки растящата натовареност. Незадоволителното състояние на околната среда се дължи на ниската свързаност с пречиствателни станции.

### ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

Слабо    Незадоволително    Средно    Добро    Много добро



#### Доходи и условия на живот



#### Пазар на труда



#### Инвестиции



#### Инфраструктура



#### Данъци и такси



#### Администрация



### СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ

Слабо    Незадоволително    Средно    Добро    Много добро



#### Демография



#### Образование



#### Здравеопазване



#### Сигурност и правосъдие



#### Околна среда



#### Култура



## ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ ●●

### Доходи и условия на живот ●

Пазарджик е една от областите с най-лоши показатели за условия на живот и социално включване. Делът на населението, живеещо с материални лишения, достига 54,7% при средно ниво за страната от 33,1%, а делът на лицата, живеещи под националната линия на бедност, е 50,2% при средно 21,8% за страната. Единствената област, в която по-голям дял от населението живее с материални лишения, е Ловеч (55,3%), а единствената област, в която делът на бедното население е по-голям, е Кърджали (60,1%).

В периода 2009–2014 г. средната годишна брутна заплата в областта възлиза на 77–78% от тази за страната, като през 2014 г. достига 7650 лв. при 9860 лв. на национално ниво. През 2014 г. БВП на човек от населението възлиза на 6842 лв. при средно 11 574 лв. за страната.

### Пазар на труда ●●●

Възстановяването на пазара на труда в област Пазарджик е най-ясно изразено през 2013 и 2014 г. В този период коефициентът на заетост се покачва от 52,4% през 2012 г. на 59,6% през 2014 г., а коефициентът на безработица спада от 18,3 на 10,4%. През 2015 г. заетостта не се променя, а икономическата активност на населението намалява. Така основната част от спада на безработицата се дължи не на новосъздадени работни места, а на излизане на част от безработните от работната сила. През 2015 г. както заетостта (59,7%), така и икономическата активност (65,3%) остават под средните за страната (съответно 62,9 и 69,3%).

Въпреки сравнително добрата възрастова структура на работната сила нейният образователен профил е сред най-неблагоприятните в страната. От лицата на възраст 25–64 години с висше образование са 16,8% (при 27,5% за страната), а с основно и по-ниско образование са 26,6% (при 18,1% на национално ниво).

### Инвестиции ●●

Инвестиционната активност в областта продължава да изостава, макар да са налице някои благоприятни тенденции. В края на 2014 г. ЧПИ в областта достигат 472 млн. евро с натрупване, а годишните разходи за придобиване на ДМА за същата година възлизат на 405 млн. лв. И двете стойности са рекордни, но в съотношение с броя на населението инвестициите остават под средните за страната нива. Стойностите за ЧПИ и ДМА за областта са съответно 1781 евро и 1512 лв./човек при нива от 3006 евро и 2786 лв./човек за страната.

Стойността на сумите, изплатени на общините като бенефициенти по оперативни програми, достига 614 лв. на човек към 31 май 2016 г., като по този начин областта изостава от средните за страната 689 лв./човек. Община Панагюрище продължава да е на първо място, усвоявайки 2890,9 лв./човек.

Най-малко средства е усвоила община Батак – 180,5 лв./човек.

### Инфраструктура ●●●

Гъстотата на пътната мрежа в област Пазарджик през 2014 г. е 16,6 км на 100 кв.км територия и остава непроменена от 2003 г. насам, а делът на автомагистралите и първокласните пътища е 14,9%. Въпреки че и двата показателя са по-ниски от средните за страната, през 2015 г. в добро състояние се намират 51,8% от пътната настилка, като това за поредна година нарежда Пазарджик сред областите с най-добро качество на пътищата. В допълнение гъстота на железопътната мрежа (4,2 км на 100 кв.км) в областта е по-висока от средните за страната 3,6 км на 100 кв.км.

Областта изостава по отношение на навлизането на информационните технологии. През 2015 г. достъп до интернет имат 50,6% от домакинствата в областта при 59,1% за страната, а сред лицата на възраст 16–74 години интернет са използвали 46,6% при 60,3% на национално ниво.

### Данъци и такси ●●

За първи път от 2013 г. насам се забелязва леко покачване на данъчната ставка върху недвижимите имоти на юридическите лица в областта. Това се дължи на повишението на ставката в община Велинград от 1,5 на 1,6‰, докато във всички останали общини тя остава непроменена. Същевременно таксата за битови отпадъци пада в същата община, но се повишава в Стрелча и Панагюрище.

Данъкът върху леките автомобили и патентният данък за търговия на дребно остават непроменени през последните четири години и са по-ниски от средните за страната. През 2016 г. в община Ракитово данъкът при възмездно придобиване на имущество се повишава от 2,20 на 2,50‰.

### Администрация ●●●

Покритието на кадастъра в областта достига 26,8% през 2015 г., което е по-високо от средното за страната (19,8%), но четири общини все още са без никакво покритие – Велинград, Лесичово, Септември и Стрелча. Самооценката на общинските администрации за нивото на развитие на електронното правителство и готовността за предоставяне на услуги на „едно гише“ са на нива, близки до средните за страната.

Средната оценка за областта в рейтинга на активната прозрачност на органите на местното самоуправление, изготвян от Фондация „ПДИ“, пада до 49,7% през 2016 г. при средно ниво за страната от 54,2%. Общината с най-висок рейтинг е Ракитово (61,20%), а с най-нисък – Батак (38,89%).

## СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ ●●

### Демография ●●●

Въпреки че коефициентите на възрастова зависимост за област Пазарджик са относително по-добри от средните за страната, естественото и механичното движение на населението води до непрекъснато му намаляване. Всяка година областта бива напускана от повече хора, отколкото се заселват в нея, като през 2015 г. коефициентът на механичен прираст достига  $-4,9\%$  при средно ниво за страната от  $-0,6\%$ . Коефициентът на естествен прираст също е отрицателен, като през 2014 и 2015 г. в областта са регистрирани най-неблагоприятните стойности от 2000 г. насам ( $-5,3$  и  $-6,1\%$ ). Ако тенденцията се запази, 2016 може да е първата година, в която естественият прираст в област Пазарджик е по-нисък от средния за страната. През 2015 г. в градовете живеят  $62,4\%$  от населението на областта при средно  $73,1\%$  за страната.

### Образование ●

Пазарджик е една от областите, които постигат най-слаби резултати по отношение на задържането на учениците и качеството на образователната система. Нетният коефициент на записване на населението в прогимназиален етап на обучение е близък до средните за страната  $78,3\%$ , но както относителният дял на второгодниците ( $1,4\%$ ), така и този на отпадналите от основно и средно образование ( $4,5\%$ ) са по-високи от средните за страната – съответно  $1,0$  и  $2,8\%$ .

Резултатите на зрелостниците от областта на задължителната матура по БЕЛ са традиционно по-ниски от средните и бележат по-нататъшен спад през 2016 г. Средният успех спада до „добър“  $4,01$  (при „добър“  $4,17$  за страната), а дялът на оценките под „среден“  $3,00$  достига  $14,6\%$  при  $8,7\%$  за страната. По-висок дял на неуспешно положилите изпита е отчетен само в областите Кърджали, Плевен, Разград, София (област) и Ямбол. В област Пазарджик няма висши учебни заведения или техни филиали.

### Здравеопазване ●●

През 2015 г. дялът на здравноосигурените лица в област Пазарджик нараства до  $85,5\%$ , които, макар да бележат своеобразен рекорд за областта, остават по-ниски от средните за страната  $88,5\%$ . Коефициентът на детска смъртност е традиционно сред най-високите в страната, като стойността му през 2015 г. ( $11,8\%$ ) е близо 2 пъти над средните нива за страната.

След 2006 г. съотношението между броя на болничните легла в МБАЛ и местното население е по-благоприятно от средното за страната. Това заедно с относително добрата осигуреност с лекари вероятно е една от причините за високата изпълваемост на местните болници от местното население. През 2015 г. през МБАЛ са преминали  $266$  на  $1000$  души от населението на областта спрямо  $232$  на  $1000$  души за страната.

### Сигурност и правосъдие ●●●●

През 2015 г. Пазарджик остава една от сравнително по-безопасните области за живеене, що се отнася до броя на регистрираните престъпления срещу личността и собствеността. В съотношение с броя на населението те възлизат на  $10,1$  престъпления на  $1000$  души през 2015 г. при средно ниво за страната от  $13,6$  престъпления на  $1000$  души. След 2013 г. разкриваемостта на престъпленията също е по-висока от средната, като през 2015 г. достига  $46,0\%$  при  $39,2\%$  на национално ниво.

Въпреки че натовареността на наказателните съдии в Окръжния съд се повишава до  $8,8$  дела на месец през 2015 г. (при  $8,3$  дела на месец за страната), дялът на висшите наказателни дела намалява до  $6,9\%$  при  $9,4\%$  за страната. В периода 2009–2015 г. дялът на наказателните дела, приключили в 3-месечен срок, спада от  $96,0$  на  $93,0\%$ , но остава по-висок от средните за страната  $88,1\%$ .

### Околна среда ●●

Пазарджик е сред областите с недобро състояние на околната среда основно заради слабата свързаност на канализацията с ПСОВ. Въпреки че през 2014 г. близо  $70\%$  от населението живее в селища с обществена канализация, ПСОВ обслужват едва  $27,4\%$  от него при средно  $56,8\%$  за страната. През 2015 г. е пусната в експлоатация новоизградената станция в град Септември, което ще доведе до подобряване на показателя в следващи периоди.

Емисиите на въглероден диоксид са близо 9 пъти по-ниски от средните за страната и през 2014 г. възлизат на  $35,5$  т/кв.км територия. След 2011 г. по-добри от средните за страната показатели се наблюдават и при образуваните битови отпадъци.

### Култура ●

Пазарджик е от областите, в които се наблюдава най-нисък интензитет на културните дейности. В съотношение с броя на местното население регистрираните посещения в местните театри и библиотеки са около 2 пъти по-ниски от средните за страната – съответно  $302$  и  $583$  посещения на  $1000$  души. Единствено интересът към музеите в областта е близък до средните за страната нива ( $664$  посещения на  $1000$  души), макар там да е отчетен известен спад спрямо 2009 и 2010 г. И през 2015 г. Пазарджик остава една от петте области в страната, в които няма кино.

## Ключови показатели за област Пазарджик

Индикатори на икономическото развитие	2010	2011	2012	2013	2014	2015
БВП на глава от населението (лв., текущи цени)	6641	7118	7554	7242	6842	n.a.
Средногодишен доход на лице от домакинството (лв.)	2989	2972	3460	3755	3570	3728
Средна годишна брутна заплата на нает (лв.)	6087	6368	6862	7264	7650	n.a.
Относителен дял на бедните спрямо линията на бедност за страната (%)	33,8	38,8	45,5	50,2	n.a.	n.a.
Коефициент на икономическа активност на населението на 15–64 години (%)	67,9	66,1	64,2	64,5	66,6	65,3
Коефициент на заетост на населението на 15–64 години (%)	57,1	54,0	52,4	56,0	59,6	59,7
Коефициент на безработица на населението на 15–64 години (%)	15,5	18,1	18,3	13,0	10,4	8,6
Дял на населението с висше образование, 25–64 години (%)	15,2	16,9	16,8	16,6	15,3	16,8
Брой на нефинансовите предприятия на 1000 души от населението	38	38	39	39	39	n.a.
Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (лв./човек)	910	1236	1265	1227	1512	n.a.
Чуждестранни преки инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор с натрупване (евро/човек)	1161	1446	1581	1719	1781	n.a.
Дял на домакинствата с достъп до интернет (%)	25,9	38,7	40,4	36,1	49,6	50,6
Дял на пътната настилка в добро състояние (%)	43,4	43,0	44,0	52,6	49,8	51,8
Покритие на кадастъра (%)	6,0	19,4	25,1	25,1	26,8	26,8

Индикатори на социалното развитие	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Коефициент на естествен прираст на населението (‰)	-3,4	-4,6	-4,5	-4,2	-5,3	-6,1
Коефициент на механичен прираст на населението (‰)	-6,0	-2,5	-3,2	-4,7	-4,9	-4,9
Среден успех от матурите по БЕЛ	4,2	4,3	4,1	4,1	4,2	4,2
Процент оценки на матурите по БЕЛ под „среден“ 3,00	6,5	4,6	6,8	6,9	5,8	6,6
Нетен коефициент на записване на населението в V–VIII клас (%)	79,3	83,1	82,5	78,1	78,9	78,7
Дял на здравноосигурените лица (%)	81,4	84,4	83,4	82,6	83,6	85,5
Постъпили болни за лечение в МБАЛ на 1000 души от населението	129	135	265	279	153	266
Регистрирани престъпления срещу личността и собствеността на 1000 души	12,1	10,9	9,7	10,5	10,2	10,1
Разкрити престъпления срещу личността и собствеността от регистрираните през годината (%)	50,6	41,6	38,2	39,3	41,8	46,0
Дял на висшите наказателни дела (%)	4,0	2,2	7,9	6,9	9,8	6,9
Дял на населението с достъп до канализация, свързано с пречиствателни станции за отпадъчни води (%)	26,0	26,1	27,2	27,3	27,4	n.a.
Емисии на въглероден диоксид в атмосферата (тонове вредни емисии/кв.км)	38,3	71,6	48,7	37,9	35,5	n.a.
Посещения в кината на 1000 души от населението	0	0	0	0	0	0
Посещения в театрите на 1000 души от населението	77	98	86	123	163	154